

УДК [94 : 327] (430+438+44)

DOI: [https://doi.org/10.33782/eminak2020.4\(32\).480](https://doi.org/10.33782/eminak2020.4(32).480)

КРАЇНИ ВЕЙМАРСЬКОГО ТРИКУТНИКА У СИСТЕМІ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Вікторія Михтуненко¹, Світлана Моцак²

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка (Суми, Україна)

¹ e-mail: viktysia89@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2660-1632>

² e-mail: mocakci@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3941-9143>

У статті розглядається створений у кінці серпня 1991 р. механізм регулярних консультацій між Польщею, Францією та Німеччиною з найважливіших міжнародних питань. Він отримав назву «Веймарського трикутника» і його головною метою було сприяння інтеграції Польщі в євроатлантичні структури. У статті аналізуються особливості створення та розвитку нового формату співпраці країн та виявляються досягнення та причини невдач у даній формі співробітництва в Європі на рубежі ХХ-ХХІ ст.

Ключові слова: «Веймарський трикутник», Європейський Союз, зовнішня політика, інтеграція, міжнародні відносини

Європа зараз переживає складний, кризовий період, відбувається переоцінка цінностей, викликана труднощами в економіці. Понад двадцять років тому такими ж сильними були потрясіння, пов'язані зі зміною системи міжнародних відносин. Розпад Радянського Союзу відкрив нову сторінку в світовій історії в цілому та Європи зокрема. Але потрібен був тривалий перехідний період для адаптації країн колишнього «радянського табору» до умов ринкової економіки. В цей же час у центрі Європи виник новий формат міжнародного співробітництва – Веймарський трикутник¹.

Дане питання у вітчизняних дипломатів і науковців не знайшло належного розгляду, існують поодинокі праці О.С. Русової², В.В. Хименця³, А.С. Москалика⁴. Найбільший інформаційний ресурс з питання нової системи міжнародних відносин у межах «Веймарського трикутника» складають польські (Ф. Драуса⁵, А. Бальцера, К. Міщака, К. Вуйчицького, Дж. Рупника) та німецькі (Б. Норберта⁶, К.Г. Штандке⁷, Кая-Олафа Ланга) дослідження.

Метою статті є аналіз геополітичних чинників становлення франко-німецько-польської співпраці у рамках «Веймарського трикутника», як нового формату міжнародних відносин.

¹ Веймарська декларація 29.08.1991. URL: http://orka.sejm.gov.pl/prezydencja.nsf/Deklaracja%20weimarska_pl.pdf

² Русова О.С. Формування моделі тристороннього співробітництва в межах «Веймарського трикутника» // Політикус. 2017. Вип. 1. С. 201-205.

³ Хименець В.В. Веймарський трикутник: здобутки та перспективи з погляду Німеччини // Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2011. Вип. 17. С. 89-96.

⁴ Москалик А.С. Геополітичні чинники становлення «Веймарського трикутника» // Стратегія розвитку України. 2013. № 1. С. 279-282.

⁵ Draus F. Trójkąt Weimarski: w poszukiwaniu sensu // Przegląd Środkowoeuropejski. 1998. nr. 20-21. URL: <http://przegladse.pl/archiwum/numer21/08.htm>

⁶ Norbert B. The Weimar Triangle // Transatlantic Internationale Politik. 2000. Vol. 1. P. 2-6.

⁷ Штандке К.-Г. Саммит Веймарського трикутника во Вроцлаве 9 мая 2003 г. Критическая оценка // Европа. Журнал Института международных дел. 2003. Т. 3. № 4 (9). С. 47-58.

Веймарський трикутник виник у результаті цілого комплексу міжнародних обставин та історичних передумов. Даний варіант партнерства став успішною реалізацією взаємної зацікавленості Німеччини, Франції та Польщі. Основи для формування потенційного тріо лідерів ЄС, в якому злилися б різні елементи європейської інтеграції, завдяки чому вона набула б справжню репрезентативність, були закладені ще у 1991 р.⁸ 28 серпня того року, в день народження Гете, відбулася зустріч міністрів закордонних справ Ханса-Дитріха Геншера, Ролана Дюма та Кшиштофа Скубішевського у Веймарі, на якій був створений «Веймарський трикутник».

Спочатку головною метою створення «Веймарського трикутника» було сприяння інтеграції Польщі, яка служила в епоху біполярного світу оплотом радянського впливу в Східній Європі в рамках РЕВ та ОВД, в євроатлантичній структурі – ЄС і НАТО⁹. Ініціатива створення трикутника належала, насамперед, Німеччині, котра прагнула після свого возз'єднання зняти у найближчих сусідів на Заході та Сході будь-які сумніви у рішучості німців назавжди підвести ризику під трагічною спадщиною минулого, перш за все Другої світової війни, що почалася вторгненням Гітлера до Польщі та її черговим розділом, гарантувати безпеку післявоєнних кордонів і незворотність продовження процесу євро-будівництва.

У свою чергу, для Франції, союзника Польщі у міжвоєнний період, «Веймарський трикутник» представлявся логічним продовженням політики «примирення» з Німеччиною, закріпленої Єлисейським договором від 22 січня 1963 р.¹⁰, що слугувала головним генератором європейської інтеграції в цілому. У той же час Париж вбачав у трикутнику певну гарантію від надмірного крену політики об'єднаної Німеччини на Схід, у бік традиційної сфери німецьких економічних і політичних інтересів у Центральній і Східній Європі на шкоду основному вектору європейської політики Франції, спрямованому на Південь до Середземномор'я й Африки¹¹.

Нарешті, правлячі кола посткомуністичної Польщі вбачали у «Веймарському трикутнику» сприятливу можливість розширити свободу свого маневру між двома провідними державами в ЄС і виступати у ролі представника інтересів всіх інших колишніх соціалістичних держав ЦСЄ – Угорщини, Чехії та Словаччини, об'єднаних практично одночасно у рамках Вишеградської групи.

В економічному плані орієнтація Польщі на Німеччину та Францію була обумовлена інтересом до потенційних контрактів у галузі сільського господарства, енергетики, транспорту. Все це було необхідно Польщі, яка проходила, так само як і інші країни РЕВ, період болісного звикання до суворих умов ринкової економіки¹². Крім того, прагнення Польщі до інтеграції з Німеччиною та Францією було пов'язано з можливістю отримання фінансової допомоги ЄС, припливом іноземних інвестицій. Фінансова підтримка у рамках різних програм мала дуже великий стимулюючий вплив, перш за все, на виробництво й експорт аграрної продукції. За словами Л. Бальцеровича, «приєднання до ЄС стане завершальним етапом трансформації економіки Польщі з планової в ринкову»¹³.

⁸ Рубинский Ю.И. Германо-польские отношения и «Веймарский треугольник» // Аналитическая записка № 24. 2016. № 54. С. 77.

⁹ Кучик О.С., Москалик А.С. Євроатлантичний та європейський вимір «Веймарського Трикутника» у зовнішній політиці Республіки Польща // Філософія і політологія в контексті сучасної культури. 2013. Вип. 6 (2). С. 160.

¹⁰ Piening C. Global Europe. The European Union in World Affairs. Boulder: Lynne Rienner. 1997. P. 117.

¹¹ Хименець В.В. Веймарський трикутник... С. 92.

¹² Norbert B. The Weimar Triangle... P. 5.

¹³ Draus F. Trójkąt Weimarski...

Прошло майже три десятиліття, і на сучасному етапі основне завдання, яке було поставлене перед «Веймарським трикутником» при його створенні, успішно вирішене: Польща, як і більшість країн Центрально-Східної Європи, стали повноправними членами ЄС і НАТО. Символом цього став прихід колишнього прем'єр-міністра Польщі Дональда Туска на ключову посаду голови Європейської Ради. Тим не менше, між «старими» і «новими» учасниками євроатлантичних структур зберігаються помітні відмінності як у рівнях соціально-економічного розвитку, так і в політичній культурі, яка дається взнаки між вершинами «Веймарського трикутника», що залишаються різнобічними¹⁴.

Під час англо-американської військової операції в Іраку у 2003 р. відносини у «Веймарському трикутнику» перебували під загрозою заморожування через позицію Польщі, яка не підтримала Францію та ФРН. У лютому 2003 р. тодішній президент Франції Жак Ширак навіть сказав, що країни-кандидати, які підтримали операцію, втратили можливість промовчати. При цьому він мав на увазі, що коли буде ухвалена загальна політика, повинно бути, як мінімум, узгодження дій¹⁵. Проте спірні моменти у взаємовідносинах з Польщею були узгоджені в Декларації з майбутнього співробітництва в рамках «Веймарського трикутника» 9 травня 2003 р. після їх саміту у Вроцлаві.

Однак справжнє потепління міждержавних взаємин відбулося лише через три з половиною роки на саміті у німецькому місті Метлахе 5 грудня 2006 р. за підсумками якого було ухвалено спільну декларацію взаємодії¹⁶. У цьому документі було зазначено про близькість трьох країн з важливих міжнародних питань, що стосуються спільних дій у рамках Євросоюзу та НАТО, відзначені тристоронні зусилля у проведенні виборчого процесу в Демократичній Республіці Конго, у місії в Лівані, в операції в Афганістані.

Після «східного» розширення Європейського Союзу в 2004 р. сформувати новий порядок денний і переорієнтувати «Веймарський трикутник» на рішення нових, вже загальноєвропейських завдань, державам-учасникам не вдалося. Причиною цього, багато в чому, стала втрата інтересу учасників до даного формату співпраці, а також почалося певне охолодження у німецько-польських відносинах. У 2006 р. тодішній польський президент Лех Качинський поставив під сумнів сенс тристоронніх консультацій і фактично проігнорував запланований на 2006 р. саміт глав трьох держав¹⁷. Зустріч була перенесена і стала останньою перед тривалою перервою у міждержавній співпраці, яка завершилася лише у лютому 2011 р.

Незначного взаємопорозуміння між країнами «Веймарського трикутника» вдалося досягти лише у липні 2014 р. Авіакатастрофа в Україні, в якій загинуло 300 пасажирів літака малайзійських авіаліній¹⁸, суттєво змінила правила гри на міжнародній арені та показала, що українська криза це не внутрішній конфлікт у рамках однієї країни, а повномасштабний виклик європейській і світовій системам безпеки. Німеччина та Франція виступили єдиним фронтом з Польщею та Великобританією у цьому питанні за посилення санкцій проти Росії.

¹⁴ Голянич Б.В. Спільні безпекові ініціативи країн Веймарського трикутника у контексті агресивної політики Російської Федерації щодо України// Держава і право. 2018. Вип. 82. С. 184.

¹⁵ Штандке К.-Г. Самміт Веймарського трикутника во Вроцлаве... С. 52.

¹⁶ Дьячков К.Н. Веймарський трикутник: роль неформального форуму в реалізації національних інтересів Польщі// Научный журнал: Вестник Пермского университета. 2013. № 2. С. 15

¹⁷ Мартинов А.Ю. Четверть століття «Веймарському трикутнику»: у контексті регіонів Європи// Проблеми всесвітньої історії. 2016. № 2. С. 128.

¹⁸ Голянич Б.В. Спільні безпекові ініціативи... С. 185.

Ймовірно, що розвиток діяльності «Веймарського трикутника» може бути покращено, завдяки зростаючій ролі Польщі в Європейському Союзі, а також завдяки зближенню позицій трьох партнерів щодо трансатлантичного співробітництва та перспектив у розвитку PSDC¹⁹. Помічено, що у «Веймарському трикутнику» Франція та Німеччина по-справжньому цікавляться тільки співпрацею у галузі політики безпеки й оборони. Три держави навіть домовилися про створення так званої «Веймарської групи боротьби» в 2013 р., як їх загального внеску у військову європейську міць і зразковий проект у рамках ЄС. Вони також заявили, що їх спільним бажанням є створення операційного командування, що буде відслідковувати всі цивільні та військові завдання ЄС.

Важливим питанням у порядку денному «Веймарського трикутника» на сучасному етапі є зміцнення загальноєвропейської політики у галузі безпеки й оборони. І якщо «східна політика» більшою мірою відноситься до сфери інтересів Берліна та Варшави, то зміцнення ЄПБО є повноцінною основою для тристоронньої співпраці²⁰. Адже, ще в лютому 2010 р. на Мюнхенській конференції з безпеки німецький міністр Г. Вестервелле виступив з ініціативою активізації роботи всередині ЄС з питань безпеки й оборони, кінцевою метою якої мало стати створення європейської армії²¹. На зустрічі міністрів закордонних справ «Веймарського трикутника» у квітні 2010 р. разом з висунуттям ініціативи по зміцненню ЄПБО держави взяли на себе зобов'язання сформуванню до кінця 2013 р. дієздатне німецько-франко-польське військове з'єднання швидкого реагування, яке у подальшому мало розвиватися як модель міжнаціонального співробітництва у військовій сфері в рамках ЄС.

Однак у політичному відношенні «Веймарський трикутник» впав ніби в своєрідний стан сну: остання зустріч на вищому рівні глав держав та урядів відбулася у 2011 р., а остання зустріч міністрів закордонних справ – у 2016-м²². Конкретні рішення приймалися рідко, але все ж він був непоганим майданчиком для переговорів і став символічною структурою в плані залучення центрально- і східноєвропейських країн до ЄС.

Варто зазначити, що найбільш гострою перепоною на шляху відродження німецько-франко-польського співробітництва є відносини між Польщею та Німеччиною. Адже польсько-німецькі відносини у ході історії постійно складалися болісно. Трагічні розділи Польщі та злочини Другої світової війни викоринити із свідомості людей досить складно. Спочатку історичні перепони намагалися подолати завдяки «новій східній політиці» Віллі Брандта та підходу на основі принципу «зміни через зближення», а пізніше – символічними обіймами прем'єр-міністра Т. Мазовецького та федерального канцлера Г. Коля у Кшижові²³.

Зрозуміло, що після вступу Польщі до ЄС у 2004 р. обидві країни ще більше зблизилися завдяки, головним чином, економічним відносинам. Так, товарообмін між Німеччиною та Польщею у 2018 р. склав 118 млрд. євро²⁴. Німеччина є найва-

¹⁹ Титова М.С. Веймарский треугольник: условия возникновения, мотивы и цели участников// Вестник Томского государственного университета. 2012. № 3 (19). С. 94.

²⁰ Piening S. Global Europe... P. 202.

²¹ Русова О.С. Формування моделі тристороннього співробітництва... С. 204.

²² Мартинов А.Ю. Четверть століття «Ваймарському трикутнику»... С. 128.

²³ Голянич Б.В. Спільні безпекові ініціативи... С. 191.

²⁴ Скура М. Ледяной холод в германо-польских отношениях// Международная политика и общество. URL: <https://www.ipg-journal.io/rubriki/vneshnjaja-politika-i-bezopasnost/ledjanoi-kholod-v-germano-polskikh-otnoshenijakh-1007/>

жливішим експортним партнером Польщі. І навпаки, Польща стала для Німеччини шостим за значенням торговельним партнером і знаходиться за цим показником на рівні Великобританії. Інтенсивні геоекономічні відносини доповнюються тісними контактами між людьми: польські мігранти та громадяни з польським корінням є другою за величиною діаспорою у Німеччині. Вони сприяють культурному різноманіттю країни. Однак, не дивлячись на те, що примирення стало безпрецедентним успіхом, польсько-німецькі відносини залишаються амбівалентними. Це особливо помітно при їх порівнянні з німецько-французьким тандемом.

Якщо аналізувати перспективи німецько-французьких відносин у рамках «Веймарського трикутника», то варто зазначити, що їх активізація припадає на 2014 – початок 2015 рр.²⁵ Зближення між Берліном і Парижем відбувається у питаннях спільного вирішення низки актуальних проблем на європейському континенті, у першу чергу, пов'язаних із ситуацією навколо російської агресії в Україні. Варто зазначити, що в рамках тандему є певна асиметрія, де має місце розподіл ролей, що враховує різні інтереси його учасників і необхідність узгодження взаємних підходів.

Однак, можна констатувати, що українська криза сприяла зміцненню франко-німецьких відносин, у тому числі зближенню їх позицій щодо економічної політики та більш активної мобілізації двох країн у врегулюванні грецької кризи. Крім того, продовжується господарсько-політична кооперація в традиційних сферах, а також з'являються нові напрямки співпраці, що виникають у відповідь на актуальні економічні виклики. Проте, резонно припустити, що збережеться небезпека протиріч у силу наявності традиційних і принципових розбіжностей у підходах до економічної та бюджетної політики. Е. Макрон продовжить балансувати між необхідністю підтримувати довірчі партнерські відносини з канцлером А. Меркель і бажанням зберегти електорат і симпатії французьких «лівих». Ця двоїстість накладає відбиток на французьку політику в рішенні внутрішніх економічних проблем Франції, а також на його позицію у німецько-французьких відносинах.

Що ж стосується французько-польських відносин, то не дивлячись на різницю політичних поглядів, стратегічного протистояння у двох країн немає. На зустрічі у Варшаві в лютому 2020 р., президенти Польщі та Франції домовилися будувати свої відносини по-новому – посиливши співпрацю. Емманюель Макрон та Анджей Дуда в рамках зустрічі особливо відзначили зростаюче значення двосторонніх відносин, такому зближенню сприяв вихід Великобританії зі складу Європейського Союзу. Саме Варшавська зустріч стала поворотною у відродженні «Веймарського трикутника», адже на ній було прийняте рішення про проведення тристороннього саміту за участю канцлера ФРН Ангели Меркель. В останній раз зустріч у форматі «Веймарського трикутника» – Німеччини, Франції та Польщі – пройшла у лютому 2011 р.²⁶

Розглядаючи перспективи розвитку тристоронньої співпраці у форматі «Веймарського трикутника», чітко можна простежити зростаючу політичну значимість даної форми міжнародного співробітництва в Європі для держав-учасників, не дивлячись на труднощі і поки незначні конкретні результати безпосередньо тристоронньої взаємодії. Франція та Німеччина, як локомотиви європейської інтеграції, після розпаду Організації Варшавського договору та СРСР бажали максимально

²⁵ Рубинский Ю.И. Германно-польские отношения... С. 77.

²⁶ Звягіна О.М. Вироблення нового курсу зовнішньої політики Польщею у 1990-і роки // Гілея. 2012. № 60. С. 255.

наблизити до себе Польщу як найбільшу із східноєвропейських держав (не враховуючи, звичайно, Україну та Росію).

Крім того, з огляду на давні зв'язки Франції та Польщі, а також беручи до уваги особливі франко-німецькі відносини, можна з повною упевненістю сказати, що дві країни «старої Європи» намагаються через формат «Веймарського трикутника» «притягнути» до себе Польщу, відмежовуючи її від північноатлантичної орієнтації. «Проєвропейська» Польща в цьому випадку могла б стати прикладом для стратегічних зовнішньополітичних орієнтирів інших східноєвропейських держав, щоб не повторювалася ситуація фактичного розколу в ЄС, як це було в ситуації з Іраком у 2003 р.²⁷ Значні переваги від такого міждержавного співробітництва отримує і сама Польща. Використовуючи «Веймарський трикутник», вона може маневрувати між європейською й атлантичною орієнтацією, отримуючи свою вигоду в залежності від ситуації.

У підсумку варто зазначити, що «Веймарський трикутник» зберіг свою Східну спрямованість, але тепер його завдання на цьому напрямку лежать у сфері європейської «східної політики» в цілому. Участь же у зустрічах міністрів закордонних справ «трикутника» в квітні 2010 р. українського міністра К. Грищенка, не тільки позначили майбутніх основних партнерів форуму, а й продемонстрували його нову особливість – відкритість для участі сторонніх держав²⁸. Ключовим моментом тут є запрошення до співпраці української сторони, що є прямим наслідком позитивних змін як у німецько-польських, так і в польсько-українських відносинах.

З початком української кризи «Веймарський трикутник» знову виходить на авансцену світової політики. 1 грудня 2013 р. Варшава підтримала «прагнення українців до свободи». Незабаром міністри закордонних справ Франції, Німеччини та Польщі приїхали до України для зустрічі з опозицією та представниками влади. «Трикутник» виступив у новій якості – посередника в період української кризи. Ініціативу дій перехопив на себе тодішній польський прем'єр-міністр Дональд Туск. Саме тому Україні для посилення своїх позицій у східноєвропейському регіоні в будь-якому випадку потрібна дипломатична підтримка всіх трьох країн «Веймарського трикутника».

Майже тридцять років існування «Веймарського трикутника» засвідчило, що якісне поглиблення процесу європейської інтеграції залежить від налагодження тіснішої співпраці не лише на білатеральному рівні, а й на рівні міжрегіонального взаєморозуміння²⁹. У цілому «Веймарський трикутник» ґрунтується на особливих відносинах Німеччини з Польщею та Францією. Варто зазначити, що така стратегічна співпраця має ще й історичне значення, адже вона перевертає трагічні сторінки європейської історії ХХ ст., час коли конфлікти між учасниками нинішнього «трикутника» провокували низку протистоянь, які зрештою призвели до двох світових воєн. Саме тому на сучасному кризовому етапі, особливо важливою є міжрегіональна співпраця у структурі Євросоюзу.

Таким чином, «Веймарський трикутник», який об'єднує дві центральні держави континентальної Європи і найбільшу країну Центрально-Східної Європи, має сьогодні достатньо можливостей для того, щоб взяти на себе лідерство у таких сферах як ЄПС і ЄПБО, а в перспективі, як вважає німецький експерт Кай-Олаф Ланг, пере-

²⁷ Кучик О.С., Москалик А.С. Євроатлантичний та європейський вимір... С. 161.

²⁸ Москалик А.С. Геополітичні чинники... С. 280.

²⁹ Мартинов А.Ю. Четверть століття «Ваймарському трикутнику»... С. 129.

йняти функцію довгострокового стратегічного планування і спів-управління в Євросоюзі, діючи як «політичний тріцепс» – джерело політичних імпульсів і тяги для всього ЄС³⁰. Але успіх і перспективи «трикутника» залежать не тільки від самих його учасників, але також і від того, наскільки їх претензії на європейське лідерство будуть легітимізуватися іншими країнами-членами.

Європа в умовах сучасної кризи як ніколи цінує те загальне, що пов'язує – економіку, історію та культуру. У «Веймарського трикутника» великий досвід вирішення питань міжнародного співпраці в не найпростіших умовах. Ті зв'язки, які майже тридцять років тому об'єднали трикутник (Німеччина-Франція-Польща), на сьогодні не зникли. Цей досвід регіональної кооперації буде корисний для подолання наслідків системної кризи і в українському суспільстві.

Отже, «Веймарський трикутник» став прикладом успішної співпраці на регіональному рівні, генеруючи ідеї, які є важливими для системи міжнародних відносин. У рамках Євросоюзу «комітет німецько-франко-польського співробітництва» прийняв на себе ініціативу проведення попередніх експертиз значущих політичних проєктів. Періодичні зустрічі вищих керівників трьох держав сприяли знаходженню рішень і компромісів зі спірних міжнародних питань.

На сучасному етапі мета, яка стоїть перед «Веймарським трикутником» вказує на те, що його учасники в перспективі відводять форуму одну з провідних ролей у загальноєвропейській політиці. Це ж підтверджують і заяви основних ініціаторів відновлення діяльності форуму: за словами німецьких політиків «Веймарський трикутник» – є сполучною ланкою між старими та новими країнами, між Сходом і Заходом Європейського Союзу, і саме «трикутник» повинен стати джерелом політичних імпульсів для всього Євросоюзу, або ж, «мотором для всієї Європи». Наскільки успішним виявиться майбутнє «Веймарського трикутника» покаже час, але той імпульс, який було надано йому в останні роки ініціаторами відродження проєкту, виглядає багатообіцяючим.

REFERENCES

- Diachkov, K.** (2013). Weimarskii treugolnik: rol neformalnogo foruma v realizatsii natsionalnykh interesov Polshi [Weimar Triangle: The Role of an Informal Forum in Realizing Poland's National Interests]. *Nauchnyi zhurnal: Vestnik Permskogo universiteta*, 2, 10-19 [in Russian].
- Draus, F.** (1998). Trójkąt Weimarski: w poszukiwaniu sensu. *Przegląd Środkowoeuropejski*, nr. 20-21. Retrieved from <http://przeglądse.pl/archiwum/numer21/08.htm> [in Polish].
- Holianych, B.** (2018). Spilni bezpekovi initsiatyvy krain Veimarskoho trykutnyka u konteksti ahresyvnoi polityky Rosiiskoi Federatsii shchodo Ukrainy [Joint security initiatives of the Weimar Triangle countries in the context of the aggressive policy of the Russian Federation towards Ukraine]. *Derzhava i pravo*, 82, 182-192 [in Ukrainian].
- Khymenets, V.** (2011). Veimarskyi trykutnyk: zdobutky ta perspektyvy z pohliadu Nimechchyny [The Weimar Triangle: Achievements and Prospects from Germany's Perspective]. *Naukovyi visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy*, 17, 89-96 [in Ukrainian].
- Kuchyk, O. & Moskalyk, A.** (2013). Yevroatlantychnyi ta yevropeyskyi vymir «Veimarskoho Trykutnyka» u zovnishnii politytsi Respubliky Polshcha [Euro-Atlantic and European dimension of the «Weimar Triangle» in the foreign policy of the Republic of Poland]. *Filosofia i politolohiia v konteksti suchasnoi kultury*, 6 (2), 159-163 [in Ukrainian].
- Martynov, A.** (2016). Chvert stolittia «Vaimarskomu trykutnyku»: u konteksti rehioniv Yevropy [A quarter of a century «Weimar Triangle»: in the context of the regions of Europe]. *Problemy vsesvitnoi istorii*, 2, 122-131 [in Ukrainian].
- Moskalyk, A.** (2013). Neopolitychni chynnyky stanovlennia «Veimarskoho trykutnyka» [Geopolitical

³⁰ Русова О.С. Формування моделі тристороннього співробітництва... С. 203.

- factors in the formation of the «Weimar Triangle»]. *Stratehiia rozvytku Ukrainy*, 1, 279-282 [in Ukrainian].
- Norbert, B.** (2000). The Weimar Triangle. *Transatlantic Internationale Politik*, 1, 2-6.
- Piening, C.** (1997). *Global Europe. The European Union in World Affairs*. Boulder: Lynne Rienner.
- Pryimak, B.** (2017). Veimarskyi trykutnyk yak instrument zovnishnoi polityky Nimechchyny v konteksti rozshyrennia YeS na skhid [The Weimar Triangle as an instrument of German foreign policy in the context of the EU'S eastern enlargement]. *Evropsky politicky a pravni diskurz*, 4 (6), 24-31 [in Ukrainian].
- Rubinskii, Yu.** (2016). Germano-polskie otnosheniia i «Veimarskii treugolnik» [German-Polish relations and the «Weimar Triangle»]. *Analiticheskaia zapiska*, 54, 76-79 [in Russian].
- Rusova, O.** (2017). Formuvannia modeli trystoronnoho spivrobotnytstva v mezhakh «Veimarskoho trykutnyka» [Formation of a model of tripartite cooperation within the «Weimar Triangle»]. *Politykus*, 1, 201-205 [in Ukrainian].
- Skura, M.** (2020). Ledianoi kholod v germano-polskikh otnosheniakh [Icy coldness in German-Polish relations]. *Mezhdunarodnaia politika i obshchestvo*. 28.02.2020. Retrieved from <https://www.ipg-journal.io/rubriki/vneshnjaja-politika-i-bezopasnost/ledjanoi-kholod-v-germano-polskikh-otnoshenijakh-1007/> [in Russian].
- Shtandke, K.** (2003). Sammit Veimarskogo treugolnika vo Vrotslave 9 maia 2003 g. Kriticheskaia otsenka [Summit of the Weimar Triangle in Wroclaw on May 9, 2003. Critical assessment]. *Evropa Zhurnal Instituta mezhdunarodnykh del*, 4 (9), 47-58 [in Russian].
- Titova, M.** (2012). Veimarskii treugolnik usloviia vznikhoveniia motivy i tseli uchastnikov [Weimar Triangle: conditions of origin, motives and goals of the participants]. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta*, 3 (19), 93-97 [in Russian].
- Zviahina, O.** (2012). Vyroblennia novoho kursu zovnishnoi polityky Polshcheiu u 1990-i roky [Development of a new course of foreign policy by Poland in the 1990s]. *Gileya*, 60, 252-257 [in Ukrainian].

Viktorii Mykhtunenko

(Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Sumy, Ukraine)

e-mail: viktysia89@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2660-1632>

Svitlana Motsak

(Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Sumy, Ukraine)

e-mail: mocakci@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3941-9143>

States of the 'Weimar Triangle' in Modern International Relations System

The conditions of establishing, motives, and goals of the participants in the creation of the 'Weimar Triangle' are studied in the paper. It is determined that the collapse of the bipolar system of international relations led to a change in the political structure of Europe and the world, which caused the transformation of previous interstate associations. Emphasis is placed on the development of French-German and German-Polish cooperation through the prism of political changes in Central Europe in the late 1980s and early 1990s.

The 'Weimar Triangle' is one of the forms of interregional cooperation. At the heart of this partnership is the centuries-old experience of international relations of three states: Germany, France, and Poland. In the history of their cooperation and confrontation, one can find the answer to the question: why just these states created an advisory board to address the main issues of modern international relations (political, economic, social) in Europe in August 1991. The study of this phenomenon is especially relevant at the period of the European Union values crisis.

The paper reveals that Ukraine's interest in the 'Weimar Triangle' formula is, in particular, in the belief that its strategic choices determine geopolitical relations between the US, the European Union, the Russian Federation, and Ukraine. Thus, the formula of the 'Weimar

'Triangle' becomes essential. After all, it unites the states which, taking into account their position, membership in NATO and the European Union, and in the case of France and Germany – in connection with their political and economic potential and the relevant relations with Russia, are a logical link between the components of geopolitical and geostrategic space of Ukraine.

Keywords: 'Weimar Triangle', European Union, foreign policy, integration, international relations

Надійшла до редакції / Received: 13.11.2020

Схвалено до друку / Accepted: 29.12.2020